Jozef Capuliak, Matúš Hríbik, Milan Lichý, Adrian Macko, Albert Macko, Ján Mičovský, Igor Morong, Ján Schürger, Michal Tomčík, Peter Valek, Matej Vigoda – lesníci, signatári výzvy ODMIETAME

Vážená pani prezidentka SR, vážený pán predseda NR SR, vážený pán predseda vlády SR, vážený pán predseda Ústavného súdu SR, vážení predsedovia politických strán, vážená verejnosť, návštevníci lesov, kolegyne, kolegovia,

ak by ste nasledovným riadkom pripísali akékoľvek stranícke pozadie, mýlili by ste sa - nevložili sme do nich ideu žiadnej politickej strany. Ak by ste v nich predpokladali, hoc aj legitímny komerčný záujem, bol by to taktiež omyl - nespájajú sa s nijakým biznisom. Rovnako nepresný by bol aj predpoklad, že sme do týchto riadkov zakomponovali naše osobné záujmy, ak len za osobný záujem nebudeme považovať úmysel zachovávať vitalitu a krásu krajiny, ktorú spoločne nazývame našou vlasťou.

Sme lesníci a všetko, čo Vám tu predkladáme, je súčasťou nášho lesníckeho presvedčenia. Náš cieľ je jednoduchý - chceme dosiahnuť, aby ste úprimne, bez zablikania kontrolky podozrievavosti, uverili, že nám ide jedine o les. A samozrejme o ľudí, ktorí les potrebujú k zdravému životu - teda o nás všetkých.

Nebudeme Vás unavovať úvahami o tom, že my, lesníci sme tí dobrí, spravodliví a ostatní nám krivdia. Nie je to pravda, máme svoje chyby. Máme však aj pevné rozhodnutie dokázať, že sme nielen snaživými dedičmi Jozefa Dekreta Matejovie, ale predovšetkým zodpovednými ľuďmi, ktorí upierajú svoju pozornosť do aktuálnej budúcnosti v ktorej chcú napĺňať svoje lesnícke poslanie. No k tomu, aby sme ho napĺňať naplno aj mohli, potrebujeme aj Vaše porozumenie a pomoc. My dnes presne vieme čo lesy a lesníctvo potrebujú, no samotní nemáme moc to presadiť. No s vami, reálnymi i potenciálnymi nositeľmi právomocí pri správe štátu, to dokázať môžeme. Prečítajte si, prosíme Vás, nasledovné riadky a zvážte, či pramenia z úprimného vzťahu k lesu, alebo v nich cítite závan kariérnej vypočítavosti, či falše. To čo považujeme v tejto dynamickej dobe pre les a lesníctvo za rozhodujúce, Vám predkladáme v bodoch, ktorým sme dali súhrnný názov LESY NAVŽDY. V prílohách tieto body popisujeme podrobnejšie.

Teda k tomu, aby **lesy navždy** plnohodnotne slúžili všetkým, je podľa nás dnes nevyhnutné otvoriť a dôsledne zvážiť riešenie týchto dvanástich úloh:

I. Prírode blízke hospodárenie

Klimatické zmeny neprichádzajú, sú už tu. Ak im máme účinne čeliť, je nevyhnutné **zásadne zmeniť spôsob hospodárenia v lesoch.** Princípy prírode skutočne blízkeho hospodárenia sa musia stať lesníckou bibliou a ich presadzovanie každodennou lesníckou realitou. Zaviesť tento pojem do zákonov o lesoch a ochrane prírody, kde stále nepochopiteľne chýba, no najmä dať mu punc **základnej lesníckej stratégie štátu** pre toto storočie, je azda to najdôležitejšie, čo týmto listom sledujeme.

II. Komplexná lesná produkcia

Fakt, že lesnú produkciu spoločnosť stále oceňuje len prostredníctvom hodnoty dreva, je **nepochopením významu lesa i zmyslu lesníctva.** Musíme prijať **nevyhnutnosť reálneho oceňovania komplexnej produkcie lesa,** pri ktorej sa produkcia dreva nenachádza na prvom ani na druhom významovom mieste. Začať možno tým, aby sa do lesov vracal symbolický cent z každého kubíka predanej pitnej vody a rovnako cent, dva, aj od každého ubytovaného hosťa v horách... Avšak tržby za lesnú produkciu sa **vždy musia vrátiť do lesa** – do skutočne prírode blízkeho hospodárenia, ktoré jediné je zárukou trvalosti životodarnej komplexnej lesnej produkcie.

III. Verejné obstarávanie (VO)

je v princípe správne, no v lesníctve má **dve kritické miesta:**

1. Svoje opodstatnenie stráca vo chvíli, keď o kvalite hospodárenia rozhoduje výhradne **najnižšia cena,** za ktorú les, a teda aj my všetci, **v konečnom dôsledku draho zaplatíme.**

2. Víťazi verejných obstarávaní sú často **parazitujúcimi medzistupňami**, ktoré okrem „schopnosti“ vyhrať súťaž, nevedia urobiť nič iné. Oberajú tak skutočných dodávateľov lesných prác o možnosť primeraného zárobku a lesníctvo o dôležitých pracovníkov.

IV. Škody zverou - poľovníctvo

Škody zverou nadobudli **lesolikvidačné rozmery.** Spolupráca lesníkov, poľovníkov a štátnej správy sa musí legislatívne a organizačne zásadne zmeniť - v prospech lesa. Musíme zaviesť metodiku **výpočtu odstrelu zveri na základe jej vplyvu na les a škody zverou spôsobené na lese reálne uhrádzať**. Poľovníctvo nesmie byť chápané ako hobby, či prestížna záležitosť určitej skupiny ľudí, ale ako nevyhnutná profesionálna súčasť ochrany lesa a krajiny. Nevidieť pre zver les je neprípustné. **Konečné slovo v revíri musí mať hospodár lesný a nie poľovnícky.**

V. Kariérny systém a odborná správa lesov

Absolútna absencia kariérneho systému v štátnych lesoch a v štátnej správe spôsobuje

a/ pokles aktivity kvalitných zamestnancov,

b/ pasivitu priemerných,

c/ nenáležitú spokojnosť podpriemerných

a v konečnom dôsledku **systémový úpadok všetkých.** Riadiace funkcie sa majú obsadzovať a ich nositelia odmeňovať na základe **objektívneho dlhodobého hodnotenia personálu a nie podľa aktuálneho „politického vetra", či zištného diktátu oligarchov.**

Odborných lesných hospodárov v neštátnych lesoch má odmeňovať štát, pretože hospodári platení v súčasnosti lesomajteľmi **môžu podliehať aj takým ich požiadavkám, ktoré sú s riadnym hospodárením v lese nezlučiteľné.**

VI. Hospodárska úprava lesov

Táto **kráľovská lesnícka disciplína,** ktorá zásadným spôsobom rozhoduje o kvalite lesného hospodárstva, **je v hlbokom úpadku.** Jej výkon sa musí **vrátiť naplno do rúk štátu**, a to vrátane financovania, pretože doterajšie neuvážené experimenty žalostne zlyhali. Hospodárskej úprave lesov musíme vrátiť jej výsostné postavenie a dvesto špičkových odborníkov – taxátorov primerane zaplatiť skôr, ako ich nadobro stratíme. Pracovné taxačné postupy musia využívať najnovšiu techniku a prioritne **podporovať prírode blízke hospodárenie.**

VII. Kontrola

Vo všetkých lesoch musí byť kontrola vykonávaná **nezávisle** od vedenia ministerstva pôdohospodárstva**,** vedenia organizácií štátnych lesov i predstaviteľov lesov neštátnych. Takto **nezávislá kontrola musí byť odrazom mimoriadneho významu lesov**, ako aj ich obrovského územného rozsahu. **Nezávislá lesná kontrola (NLK)** bude vytvorená obdobne ako Ústavný súd – jej členovia budú vyberaní parlamentom a menovaní prezidentom. Existencia NLK nie je v rozpore s existenciou a využívaním ostatných druhov kontrol.

VIII. Korupcia

Dôsledné vyriešenie najvypuklejších korupčných prípadov v lesníctve, ktoré sú uvedené v **Správe z trasoviska**, sú **minimálnym aktom morálnej očisty**, ako nevyhnutnej podmienky pre prinavrátenie vnútornej dôvery lesníkov vo svoje elity, ako aj dôvery verejnosti voči lesníkom samotným. **Finančné drancovanie lesa a morálne devastovanie lesníctva páchané oligarchami a ich služobníkmi sa musí potrestať a navždy zastaviť.**

IX. Národné parky a chránené územia

Kto je uzrozumený s plnou šírkou životodarnej produkcie lesov, **tomu sú deliace čiary medzi lesníkmi a ochranármi cudzie.** Naopak, deliace čiary pri hospodárení v lese podľa stupňa ochrany územia majú byť rešpektované, a to takto:

V národných prírodných rezerváciách (najvyšší – 5. stupeň ochrany prírody) **hospodári výhradne Príroda.** Bez výnimky.

V 4. stupni ochrany je možné zasiahnuť **len v záujme ochrany národnej prírodnej rezervácie** (ochranné pásmo okolo nej), **alebo v záujme ochrany okolitých hospodárskych porastov** pred únikom škodlivých vplyvov z rezervácie (napr. lykožrút, resp. invázne rastliny). Patrí sem aj prechodná – nárazníková zóna medzi hospodárskymi lesmi a chránenými územiami. Principiálny rozdiel medzi 5. a 4. stupňom ochrany je v tom, že **v „päťkách“ chránime procesy a v „štvorkách“ stav.**

V **národných parkoch** (3. stupeň ochrany prírody) **hospodári lesník,** avšak výhradne **prírode blízkym spôsobom.** Ak je opodstatnené v časti národného parku **vytýčiť bezzásahovú zónu, vyhlási sa na tomto území rezervácia. Ak je potrebné na časti národného parku vytýčiť osobitne chránené územie, kde je však účelné vykonávať zásahy v prospech predmetu ochrany, vytýči sa na ňom 4. ochranný stupeň.**

V hospodárskych lesoch (stupne ochrany 1 a 2) hospodári lesník tak, **aby sa na úkor podrastového hospodárenia trvalo postupne zvyšovala výmera prírode blízkeho hospodárenia.** Ak je na týchto stupňoch ochrany potrebné chrániť akýkoľvek biotop, vyhlási sa na ňom 5. alebo 4. stupeň ochrany.

Prihliadať pri vyhlasovaní chránených území (včítane bezzásahových zón) na **vlastníctvo, alebo na paušálne navrhované percentuálne podiely je neprípustné,** odporuje to dobrému úmyslu i samotnej podstate veci. **Náhrada za obmedzenie užívania lesa** z titulu ochrany územia je **automatická a samozrejmá.**

Akékoľvek **úpravy hraníc, vyhlasovanie nových alebo rušenie už vyhlásených chránených území na lesnom pôdnom fonde** sa musí vykonať na základe **zhody stálej medzirezortnej komisie - tímu odborníkov, v ktorom majú rovnocenné zastúpenie ochranári i lesníci. Takýto odborne a morálne zdatný tím je predobrazom nevyhnutnosti spravovať prírodné bohatstvo z hľadiska vyššieho princípu jednotne,** v prospech súčasných i budúcich generácií.

Platí axióma, ktorá nesmie prekvapovať: pre prírode blízke hospodárenie je **nevyhnutná kvalitná lesná cestná sieť,** ktorej súčasný rozsah je nedostatočný a jej stav nevyhovujúci. Je nevyhnutné ekologicky riešiť spádové pomery ciest, pričom ide najmä o terciálnu sieť. Okrem cestnej siete treba k realite priblížiť aj moderné **3-D približovanie** dreva, ktoré pôdu nezaťažuje vôbec.

Pri správe nielen chránených území, ale pri správe akéhokoľvek lesa nevidíme zásadný názorový rozpor s ochranárskou obcou. Naopak, **sme presvedčení, že rozumné ekologické a ekonomické využívanie darov lesa celou spoločnosťou je možné a nevyhnutné,** pričom nás všetkých - s výnimkou oligarchov, ktorí v prírode vidia najmä peniaze – takýto pohľad spája.

X. Akčný plán Národného lesníckeho programu

Vláda prijala pre obdobie rokov 2014 až 2020 akčný plán pre lesy, ktorý **je správny.** Tento sa však doposiaľ neplní a máme obavu, **že sa ani nesplní. Žiadame súčasnú vládu aby verejnosti predložila podrobný odpočet** doterajšieho plnenia akčného plánu **k 31. 12. 2018.**

XI. Osobitný zákon o štátnom podniku LESY SR

Tento najvýznamnejší štátny podnik sa musí stať uznávaným **reprezentantom slovenského lesníctva** a má byť pre ostané lesné subjekty **prirodzeným rešpektovaným vzorom.** Vzhľadom na dlhodobé ohrozovanie podniku nečestnými záujmami oligarchov je potrebné k ochrane a kontrole tohto podniku **prijať osobitný zákon.**

XII. Finalizácia dreva na Slovensku

Ak sme dokázali masívne stimulovať zahraničných investorov k výrobe automobilov, ktorá nemala na Slovensku žiadnu tradíciu, nie je možné, aby sme to nedokázali pri finalizácii **výrobkov z masívneho dreva, ktorých výroba tradíciu má** a po ktorých celosvetový dopyt trvalo rastie. Kupovať si nábytok z vlastného dreva, ktoré sme najprv vyviezli do sveta, je nielen národohospodárskou stratou, ale aj prejavom nepochopenia významu lesnej produkcie a neúcta k práci lesníkov. Je vhodné pripomenúť, že výrazne negatívnu ekologickú stopu pri produkcii automobilov je možné do značnej miery vyvážiť nižšou ekologickou záťažou sprevádzajúcou spracovanie masívneho dreva.

Vážení adresáti,

my, lesníci si uvedomujeme, že nám prichodí otvoriť troje symbolických dverí. Tie prvé vedú do vnútra našej vlastnej profesie. Za nimi musíme nájsť novú citlivejšiu dimenziu nášho hospodárenia. Nie, nerobili sme ani doposiaľ všetko zle, naopak, história to osvedčila, no doba pokročila a my musíme v lese pracovať vnímavejšie, citlivejšie, múdrejšie... **Prírode skutočne blízke hospodárenie nesmie byť vzdialenou métou, ale realitou dneška.**

Za druhými dverami vidíme službukonajúcich štátnych úradníkov, ktorí stále **nedocenili význam lesa a našu prácu preň.** Možno, že slovami aj áno, no skutočné uznanie vrátanie primeraných platieb za komplexnú lesnú životodarnú produkciu stále chýba. Ba úrady pýtajú z lesa ešte zisk!

No a tretie dvere – a to tie najširšie - musíme my, lesníci otvoriť smerom k verejnosti. Pracujeme pre ňu, pre zdravú krajinu a mali by sme to vedieť jasne komunikovať. Nie však jednostranne, **musíme verejnosť počúvať pozornejšie ako doteraz, sú to jej lesy a my ich pre ňu len spravujeme.**

V úvode sme napísali, že v týchto riadkoch neprezentujeme žiadnu stranícku ideu. Je to naozaj tak, to však neznamená, že nechávame bokom politiku. Sme si vedomí, že inej cesty, ako politickej k dosiahnutiu nevyhnutných strategických zmien ani v našej profesii niet.

S čistým svedomím Vám predkladáme tieto zásadné, život krajiny chrániace lesnícke požiadavky s tým, aby ste zvážili a podporili cieľ ich politického, profesionálneho a občianskeho presadenia do reálneho života Slovenska. Sme presvedčení, že ide o materiál vysokej naliehavosti. Naliehavosti chápanej nie z pohľadu našich osobných preferencií, rovnako nie z pohľadu akýchkoľvek skupinových záujmov, ale z pohľadu uvedomelej správy lesov našej krajiny, ktorej bezpečnosť je dnes ohrozená. Vaše reakcie budeme očakávať v nádeji, že nás všetkých takýto nezištný nadčasový pohľad prirodzene spája.

Lesu zdar

Zvolen, hlavné mesto slovenského lesníctva, 24. jún 2019

Adresár:

Zuzana Čaputová	Kancelária prezidentky Slovenskej republiky
Andrej Danko	Národná rada Slovenskej republiky
Peter Pellegrini	Úrad vlády Slovenskej republiky
Ivan Fiačan	Ústavný súd Slovenskej republiky
Ladislav Kamenický	Ministerstvo financií Slovenskej republiky SR
Gabriela Matečná	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Peter Kicko	Generálny riaditeľ sekcie Lesného hospodárstva a spracovania dreva MPRV SR
Jaroslav Regec	Generálny tajomník služobného úradu MPRV SR
László Sólymos	Ministerstvo životného prostredia SR
Rudolf Kropil	Rektorát Technickej univerzity vo Zvolene
Viliam Pichler	Dekanát Lesníckej fakulty TU vo Zvolene
Milan Saniga	Výbor PRO SILVA SLOVAKIA
Mikuláš Huba	Slovenský ochranársky snem
Marian Staník	Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, generálne riaditeľstvo,
Radomír Nečas	Lesy SR, OZ Šaštín
Ivan Danček	Lesy SR, OZ Smolenice
Vlastimil Uhlík	Lesy SR, OZ Levice
Milan Garaj	Lesy SR, OZ Topoľčianky
Ján Mokrý	Lesy SR, OZ Prievidza
Róbert Kiš	Lesy SR, OZ Trenčín
Peter Chrust	Lesy SR, OZ Považská Bystrica
Elena Kubičková	Lesy SR, OZ Žilina
Roman Heleš	Lesy SR, OZ Čadca
Ľudmila Djubeková	Lesy SR, OZ Námestovo
Ján Vrbenský	Lesy SR, OZ Liptovský Hrádok
Peter Morong	Lesy SR, OZ Beňuš
Miroslav Pepich	Lesy SR, OZ Čierny Balog
Vlastimil Meniar	Lesy SR, OZ Slovenská Ľupča
Slavomír Kicko	Lesy SR, OZ Žarnovica
René Kozáčik	Lesy SR, OZ Kriváň
Peter Mixtaj	Lesy SR, OZ Rimavská Sobota
Ján Vavrek	Lesy SR, OZ Revúca
Stefan Zubriczky	Lesy SR, OZ Rožňava
Jozef Sedlák	Lesy SR, OZ Košice
Jozef Krochta	Lesy SR, OZ Prešov
Jozef Šimkanin	Lesy SR, OZ Vranov
Marián Sejna	Lesy SR, OZ Sobrance
Vladimír Iždinský	Lesy SR, OZ Lesnej techniky
Marek Šimanský	Lesy SR, OZ Semenoles
Ľubica Miľanová	Lesy SR, Lesnícke a drevárske múzeum, Zvolen

Štefan Engel	Múzeum vo Svätom Antone
Maroš Petrík	Štátne lesy TANAPu
Peter Šiška	Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, štátny podnik
Ján Jurica	Vojenské lesy a majetky SR, š.p, generálne riaditeľstvo Pliešovce
Jozef Bittara	Vojenské lesy a majetky SR, š.p, Odštepný závod Malacky
Michal Dudák	Vojenské lesy a majetky SR, š.p, Odštepný závod Kežmarok
Anton Bodnár	Vojenské lesy a majetky SR, š.p, Odštepný závod Kamenica nad Cirochou
Milan Dolňan	Slovenská lesnícka komora
Jozef Dóczy	OLsK Bratislava
Igor Viszlai	OLsK Banská Bystrica
Pavol Dendys	OLsK Žilina
Ján Slivinský	OLsK Košice
František Kolárčík	Obecné lesy Babiná, s.r.o.
Blažej Možucha	Mestské lesy Banská Bystrica, s.r.o
Jaroslav Dudík	Mestské lesy Banská Štiavnica, s.r.o
Ján Lukáč	Lesy mesta Brezno, s.r.o
Vladimír Kutka	Mestské lesy v Bratislave
Miroslav Vidhold	Obecné lesy Dobrá Niva, s.r.o
Marcel Kollárik	Mestské lesy Dobšiná, spol. s.r.o
Juraj Kulik	Lesy mesta Kežmarok
František Beli	Mestské lesy Košice, a.s.
Karol Mutňanský	Mestské lesy Kremnica s.r.o.
Albert Macko	Mestské lesy, s.r.o Krupina
Ján Tancár	Lesy mesta Levoča, spol. s.r.o.
Jozef Rosenberger	Obecné lesy Ľubietová, spol.s.r.o.
Gabriel Pöhm	Mestský podnik lesov Medzev, spol.s.r.o.
Milan Gajar	Lesy Modra, s.r.o.
Ján Hanzel	Obecné lesy Pliešovce, s.r.o.
Roman Ferjenčík	Obecný podnik lesov, spol.s.r.o. Poniky
Bohuš Hudáček	Mestské lesy Rožňava, s.r.o.
Milan Šlávka	Mestské lesy, spol.s.r.o., Ružomberok
Peter Sasarák	Mestské lesy Sabinov, s.r.o.
Eva Modrová	Lesné hospodárstvo Inovec, s.r.o.
Radovan Dlugoš	Lesy Smolník s.r.o.
František Pisarčík	Lesy mesta Spišská Belá, s.r.o.
Ivan Durec	Lesotur s.r.o. Lesy Stará Turá
Karol Kubíni	Mestské lesy Tisovec spol. s.r.o.
Michal Tomčík	Obecné lesy Veľký Folkmar, s.r.o.
Jana Herchlová	Obecný podnik lesov a služieb s.r.o. Vyšný Medzev
Ivan Gallo	Lesný podnik mesta Zvolen, s.r.o.

Milan Ovseník	ÚNIA regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska
Predseda	Bratislavské regionálne združenie vlastníkov lesov,
Štefan Planý	Šarišsko-zemplínske regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov
Jozef Vlčák	Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov
Bohdan Pálka	Liptovsko-Tatranské regionálne združenie vlastníkov lesov
Juraj Vanko	Združenie trenčianskych vlastníkov neštátnych lesov Trenčín
Milan Ovseník	Slovenská spoločnosť urbárov a iných spoločenstiev Žilina
Miloš Majer	Turčianske regionálne združenie vlastníkov lesov
Jozef Novysedlák	Regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov Spiš
Stanislav Tichý	Okresné združenie neštátnych lesov Kysucké Nové Mesto
Dušan Riško	Regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov okresu Čadca
Ján Cieker	Združenie vlastníkov neštátnych lesov Orava
Alojz Hlina	Kresťanskodemokratické hnutie
Andrej Kiska	Za ľudí
Béla Bugár	MOST – HÍD
Igor Matovič	OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti
Michal Truban	Progresívne Slovensko
Richard Sulík	Sloboda a Solidarita
Andrej Danko	Slovenská národná strana
Boris Kollár	SME RODINA - Boris Kollár
Róbert Fico	SMER - sociálna demokracia
Miroslav Beblavý	SPOLU - občianska demokracia
József Menyhárt	Strana maďarskej komunity - Magyar Közösség Pártja
Miroslav Ďurovič	Stredná odborná škola lesnícka Banská Štiavnica
Viliam Prukner	Stredná odborná škola lesnícka a drevárska Jozefa Dekréta Matejovie, Liptovský Hrádok
Miroslav Fuchs	Stredná odborná škola lesnícka v Prešove
Ľuboš Hlavoň	Národné lesnícke centrum, Zvolen
Martin Lakanda	Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica
Pavol Majko	Správa Tatranského národného parku
Ľuboš Čillag	Správa NP Nízke Tatry
Michal Kalaš	Správa NP Malá Fatra
Tomáš Dražil	Správa NP Slovenský raj
Milan Boroš	Správa NP Muránska planina
Vladimír Kĺč	Správa Pieninského národného parku
Mário Perinaj	Správa NP Poloniny
Peter Vantara	Správa NP Veľká Fatra
Ján Kilík	Správa NP Slovenský kras
Sylva Mertanová	Správa CHKO Biele Karpaty
Eva Belanová	Správa CHKO Cerová vrchovina
Radimír Siklienka	Správa CHKO Ponitrie a Dunajské luhy

Dušan Karaska	Správa CHKO Horná Orava
Ján Korňan	Správa CHKO Kysuce
Kristína Voralová	Správa CHKO Latorica
Peter Puchala	Správa CHKO Malé Karpaty
Vladimíra Fabriciusová	Správa CHKO Poľana
Karol Pepich	Správa CHKO Strážovské vrchy
Peter Farbiak	Správa CHKO Štiavnické vrchy
Zuzana Argalášová	Správa CHKO Vihorlat
Juraj Platko	Správa CHKO Východné Karpaty
Dušan Valachovič	Správa CHKO Záhorie
Miroslav Uhlík	Slovenská lesnícka spoločnosť, a.s.
Marek Čontofalský	LESPROJEKTA,s.r. o.
Ján Mozoľa	EuroForest, s.r.o.
Ján Šimkovič	Taxátor
Gabriela Pramuková	Okresný úrad Košice, referát pozemkový a lesný
Mária Nováková	Okresný úrad Prešov, referát pozemkový a lesný
Eva Galbavá	Okresný úrad Bratislava, referát pozemkový a lesný
Pavol Trokan	Okresný úrad Trnava, referát pozemkový a lesný
Jana Ujová	Okresný úrad Trenčín, referát pozemkový a lesný
Juraj Horák	Okresný úrad Nitra, referát pozemkový a lesný
Štefan Macášek	Okresný úrad Žilina, referát pozemkový a lesný
Jozef Plieštik	Okresný úrad Banská Bystrica, referát pozemkový a lesný
Stanislav Bystriansky	Liptovsko-tatranské združenie neštátnych vlastníkov lesa
Tibor Lebocký	Slovenská poľovnícka komora

I. LESY NAVŽDY: Prírode blízke hospodárenie

Problém

Prírode blízke hospodárenie (PBH) v lesoch je **aktuálny pojem najvyššej priority spojený s modernou správou lesov a krajiny**. Napriek mnohým faktom dokazujúcim, že prírode blízkymi spôsobmi hospodárenia možno výrazne zmierniť dôsledky prebiehajúcich klimatických zmien, zachovať komplexné funkcie lesov a eliminovať lesnícko-ochranársky konflikt, **ku dnešnému dňu stále nedošlo k jeho legislatívnemu ukotveniu a priamej podpore**. Pojem prírode blízke hospodárenie „de iure" dodnes neexistuje! Definícia pojmu bola navrhnutá a schválená výborom Pro Silva Slovakia dňa 31.1.2018 a rovnako tiež požadovaná rezolúciou konferencie Sliačske poobhliadnutie zo dňa 4.10.2018 takto:

„**Prírode blízke hospodárenie je spektrum pestovných postupov zameraných na formovanie prirodzených lesných ekosystémov pri súčasnom optimálnom využívaní ich hospodárskeho, ekologického a environmentálneho potenciálu. Tieto postupy využívajú prírodné procesy regeneračnej schopnosti, individuálneho výškového a hrúbkového rastu stromu, autoredukcie a tvarovej premenlivosti lesných drevín. Realizujú sa na princípe výberu, orientovaného na jednotlivé stromy, alebo skupiny stromov malých výmer s cieľom zabezpečenia diferencovanej hrúbkovej, výškovej a vekovej štruktúry, kvality, stability a diverzity lesných porastov.** V závislosti na prírodných, terénnych a stanovištných podmienkach, v ktorých sa uplatňujú, ich výsledkom sú:

- **Výberkové porasty** s priestorovým zápojom, v ktorých sú stromy alebo skupiny stromov nepretržite usporiadané nad sebou alebo vedľa seba do výmery 0,10 ha,
- **Trvalo viacetážové porasty s viacvrstvovým zápojom,** v ktorých sa etáže rôzneho veku nachádzajú dlhodobo nad sebou alebo vedľa seba do výmery 0,20 ha
- **Mozaikovité porasty** so stupňovitým zápojom, v ktorých sa etáže, resp. skupiny rôzneho veku nachádzajú dlhodobo vedľa seba na malých plochách do výmery 0,20 ha,
- **Trvalo zapojené porasty,** ktoré sa formujú po realizácii clonných rubov v lanovkových terénoch, v ktorých sa skupiny (pásy) rôzneho veku nachádzajú vedľa seba na plochách so šírkou do priemernej výšky porastu.

Predchádzajúce definície je možné jednoducho vysvetliť ako hospodárenie bez holín so zameraním **nie na porasty**, ale **na jednotlivé stromy,** resp. skupiny stromov.

Súčasný stav kedy počas stagnácie legislatívneho procesu sa pojem „prírode blízke hospodárenie" alibisticky zneužíva na premenovanie prekonaných a dnes už nevyhovujúcich „štandardných" lesníckych postupov je neakceptovateľný. Rovnako tak finančná podpora pochybných projektov zameraných na „pseudoprírode blízke spôsoby hospodárenia"

Riešenie

Definovať pojem „prírode blízke hospodárenie“ v legislatíve je mimoriadne dôležité, avšak to nestačí. Rovnako dôležité je nastaviť podporný mechanizmus a tento uviesť do prevádzky:

- v období prvej prebudovy porastov z lesa vekových tried na prírode blízke štruktúry **podporiť zvýšené náklady** na ťažbové práce a **proces sprístupňovania** porastov

- **nastaviť kontrolný mechanizmus** posudzovania stavu prebudovávaných porastov vo vzťahu k finančnej podpore tak, aby bolo možné kvalifikovať a kvantifikovať kritériá či spĺňa/nespĺňa parametre a definíciu prírode blízkeho hospodárenia

- stabilizovať proces prebudovy spôsobom **vylučujúcim návrat hospodárenia** v poraste k pôvodným hospodárskym spôsobom

- vzhľadom na časovú a technickú náročnosť PBH **prehodnotiť a prispôsobiť výmery lesných obvodov tak,** aby boli pre lesníka fyzicky a technicky zvládnuteľné.

Prírode blízke hospodárenie je zásadnou odpoveďou na všetky dôležité výzvy, ktoré v 21. storočí stoja z pohľadu správy lesného bohatstva nielen pred lesníkmi, ale pred celou spoločnosťou. Bezkonkurenčnou výhodou tohto hospodárenia je, že je v dlhodobom horizonte **najekologickejšie, najekonomickejšie a krajinársky najhodnotnejšie.** Les v ktorom sa takto hospodári pôsobí takmer ako nedotknutý a pritom zabezpečuje kvalitu i kvantitu v plnom rozsahu lesnej produkcie. Vyžaduje však múdreho lesného hospodára, ktorý pri práci veľa pozoruje, premýšľa, uvážlivo koná a má vytvorené vhodné podmienky. **Vykročeniu k lesníckej moderne a povýšeniu skutočne prírode blízkeho hospodárenia v lesoch na základnú stratégiu štátu treba neodkladne prisúdiť punc najvyššej spoločenskej naliehavosti.**

II. LESY NAVŽDY: Komplexná hodnota lesa

Problém

Súčasný stav, keď je v dramaticky sa meniacej krajine **reálne oceňovaná len drevoprodukčná funkcia lesov,** je neudržateľný. Lesná produkcia je oveľa širšia a významovo dôležitejšia. Vytváranie zdrojov pitnej vody, tvorba a ochrana pôdy, filtrácia vzduchu, protipovodňová ochrana, rekreačný potenciál, protihlukový filter, zmierňovanie pádu lavín, ponuka lesných plodov... a v konečnom dôsledku „tvorba a údržba" harmonickej, bezpečnej krajiny, nevyhnutnej pre zdravie a spokojnosť každého z nás.

Peniaze, ktoré platbami za komplexnú lesnú produkciu do lesného hospodárstva pribudnú, nemôžu však mať za úlohu tvorbu voľného zisku, **všetky takto získané účelové zdroje treba do lesa vrátiť.** Ak chceme udržiavať zdravú krajinu s garanciou trvalého zdolávania civilizačných nástrah, **niet inej cesty.** Rozširovanie lesnej cestnej siete s kvalitnou protieróznou výbavou, hradenie bystrín ako hlavný protipovodňový nástroj, technológie brániace erózii pôd a znečisteniu vôd, zvyšovanie odolnostného potenciálu lesa a tým aj celej krajiny..., to všetko sú životne dôležité produkty, ktoré majú svoju cenu. Mohli by sme ešte na chvíľu strčiť hlavu do piesku a ignorovať to, no budúcnosť by nás usvedčila zo závažného zanedbania povinností správcov krajiny. Náprava by potom bola oveľa drahšia, ako budú súčasné spravodlivé platby spoločnosti za **komplexnú lesnú produkciu, ktorej zosúladenie s potrebami spoločnosti je hlavným poslaním moderného lesníctva.**

Poľnohospodárstvo je ročne podporované **čiastkou 1,3 mld. €,** z toho priame platby EÚ na pôdu 480 mil.€, účelové platby 400 mil.€ plus k tomu prostriedky zo štátneho rozpočtu vyše 400 mil. €. Oproti tomu: akákoľvek doposiaľ vynaložená finančná podpora lesného hospodárstva je len nepatrným zlomkom z uvedenej sumy, a to napriek skutočnosti, že lesný pôdny fond zaberá 42 % výmery našej krajiny.

Riešenie

- K oceňovaniu komplexnej produkcie lesa máme k dispozícii bohaté vedecké základy v prácach viacerých lesníckych vedeckých kapacít (napr. Františka Papánka, Dušana Zachara, Vladimíra Čabouna a iných). Tieto práce treba súčasným lesníckym výskumom **urýchlene prepracovať do použiteľného výstupu, umožňujúceho reálne platby za komplexnú lesnú produkciu.**

- Prostriedky, ktoré spoločnosť zaplatí za komplexnú lesnú produkciu nebude možné použiť na tvorbu voľného zisku. Všetky takto získané zdroje sa musia do lesa vrátiť, resp. tieto prostriedky budú vyplatené vopred s ich účelovým viazaním. Podniky štátnych lesov nebudú vytvárať žiadny zisk, teda ani za predaj dreva, úplne všetky získané zdroje budú musieť vrátiť do lesa. U súkromných vlastníkov lesa sa táto povinnosť bude týkať iba účelovo poskytnutých podporných prostriedkov. Ziskom pre nás všetkých bude stabilná a zdravá krajina... Ak to dokážeme, máme šancu, že sa účinne prispôsobíme už prebiehajúcim závažným klimatickým zmenám. **Les nesmie**

byť bankou. Les je poisťovňou pre zdravú budúcnosť krajiny a do poisťovne sa musí platiť.

- Mimoriadny odvod Lesov SR, š.p., do štátneho rozpočtu je **ukážkou nepochopenia významu lesa a práce lesníkov**. Tento odvod treba s **okamžitou platnosťou zrušiť.** Diskusia o tom je možná, no vo svojej podstate úplne zbytočná. Nie je o čom.

- Na úrovni Európskeho aj národného parlamentu je potrebné otvoriť **otázku podpory hospodárenia na lesnom pôdnom fonde s osobitným dôrazom na podporu prírode blízkeho hospodárenia.**

III. LESY NAVŽDY: Verejné obstarávanie (VO)

Problém

Pri VO nesmieme zabúdať, že každý jeden kubík vyťaženého a na ľudské potreby múdro pretvoreného dreva je príspevkom k ekologizácii Zeme, no každé poškodenie prírody, ktoré spôsobíme nevhodnou lesnou technológiou, našu Zem ničí.

Les je živý organizmus a ťažbu dreva treba chápať ako zásah, ktorý zanecháva na lesnom ekosystéme negatívne dôsledky. VO je založené na princípe najnižšej ceny, kde, žiaľ, často platí, že čím je nižšia cena, tým väčšia je nekvalita prevedených prác, ktorá sa negatívne odzrkadľuje na zdravotnom stave lesných porastov. Princíp najnižšej ceny dlhodobo zamedzuje obnovu technologického parku. V našich lesoch pracuje technika staršia ako 30 rokov. Riziko úniku ropných látok, nebezpečenstvo úrazovosti, nevyhovujúce ergonomické parametre a vysoká poruchovosť radí lesné hospodárstvo vďaka týmto skutočnostiam medzi vysoko negatívne zásahy ľudskej činnosti.

Lesné hospodárstvo trpí dlhodobo nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily.

Prijatie zákona 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní malo za cieľ znížiť výrobné náklady aj v lesníckych činnostiach a dosiahnuť transparentnosť v procese zadávania prác. Zákon postavený na báze najnižšej ponuky **vytvoril dve deštrukčné zóny v lesnom hospodárstve.**

Prvou deštrukčnou zónou je **prioritné postavenie ceny práce bez prihliadania na kvalitu práce.** Aj keď doplnením zákona o klauzulu podlimitných zákaziek v lesnom hospodárstve (do 200 tis. €) nastalo zlepšenie, nezabránilo to obrovskému úbytku v radoch lesných živnostníkov. Vytvorili sa tým podmienky pre značný úpadok kvality prác, kde víťaznou ponukou v obstarávaní sa stáva najnižšia cena. Následkom takéhoto postupu nie je len zníženie kvality, ale aj zvýšenie úrazovosti.

Druhou deštrukčnou zónou je skutočnosť, že **víťaz VO je len málokedy aj vykonávateľom vysúťažených prác.** Niekoľkostupňové subdodávky živia obchodníkov s prácou, no znižujú jej cenu, čím klesá možnosť reprodukcie práce a pracovných nástrojov a tým aj jej atraktívnosť. **Jednoducho povedané, paraziti zarobia, skutoční pracovníci prerobia, resp. robia nekvalitne a nebezpečne, s nevyhovujúcou technikou.**

Riešenie

- Každý uchádzač o práce v lesnom hospodárstve musí preukázať technickú vybavenosť a dostatočnú pracovnú kapacitu na pokrytie min. 50 % z objemu prác o ktoré sa uchádza. Zvyšný objem prác musí byť vopred zmluvne uzavretý, pričom zmluva (vrátane dodatkov) musí udávať aj percento, ktoré si víťaz VO uplatní ako svoju prevádzkovú réžiu.

- Podmienky súťaže musia byť nastavené nediskriminačne, tak aby sa VO mohli zúčastniť aj malí živnostníci.

- Záujemca o ťažbové práce musí deklarovať technický stav a vek strojov. V prípade, že stroj má viac ako 12 rokov môže sa verejného obstarávania zúčastniť iba s podmienkou garancie, že obstará nový stroj počas platnosti zmluvy. Kalkuláciu kúpy nového stroja musí zahrnúť do ponúkanej súťažnej ceny, čo zabráni „podliezanie cien".

- Osobitná pozornosť sa musí venovať renesancii a podpore učňovského vzdelávania pracovníkov v lesnom hospodárstve.

- Zníženie daňového a odvodového zaťaženia robotníckych profesií v lese by bolo veľkým prínosom v uplatnení dlhodobo nezamestnaných s nízkou kvalifikáciou v tzv. hladových dolinách, najmä v oblasti pestovnej činnosti a ochrane lesa.

IV. LESY NAVŽDY: Extrémne vysoké stavy zveri - poľovníctvo

Problém

Mimoriadne vysoké stavy zveri sú v niektorých regiónoch príčinou extrémne vysokých škôd na lesných porastoch. Poškodenie lesa najmä raticovou zverou zásadným spôsobom limituje výskyt a odrastanie prirodzenej obnovy väčšiny cenných listnatých drevín a jedle. Umelá obnova žiaducich drevín, nie je realizovateľná bez individuálnej ochrany alebo ochrany oplôtkami, čím sú vlastníci alebo užívatelia lesa nútení vynakladať veľké prostriedky na ich ochranu. Podľa poľovníckych štatistík lov jednotlivých druhov raticovej zveri viacnásobne prekračuje normované kmeňové stavy, no stavy zveri neklesajú, ale naopak - stále narastajú. Z toho sa dá vyvodiť, že skutočná početnosť zveri je omnoho vyššia. Táto situácia v niektorých krajoch pretrváva viac ako dvadsať rokov. Súčasne platná legislatíva sa po celú dobu platnosti prejavila ako **nefunkčná**. Štát nie je schopný rovnováhu medzi zverou a prostredím ani kontrolovať, nie to ešte vynútiť. Štátna správa na všetkých úrovniach nemá v rukách efektívne nástroje na riešenie tohto problému. V kontexte prebiehajúcej zmeny klímy a rozvíjajúcich sa kalamít nevídaného rozsahu je zásadná zmena prístupu štátu k poľovníctvu viac než aktuálna. **Zvyšovanie druhovej pestrosti lesov ako základného nástroja ich adaptácie na zmenené podmienky, ani obnova kalamitných holín nie je pri súčasnej početnosti zveri možná. Ohrozená je tak samotná existencia lesa s ďalekosiahlymi následkami na stabilitu krajiny.**

Riešenie

- Výšku lovu zveri stanoviť na základe vplyvu zveri na les (výšky škôd) a nie na základe rozdielu početnosti jarných kmeňových stavov a normovaných kmeňových stavov. Takýto spôsob úspešne uplatňujú lesníci v Nemecku.

- Lesnícku legislatívu v súvislosti s týmto problémom navrhujeme upraviť v tomto zmysle:

K obmedzeniu škôd spôsobených zverou vykonáva vlastník alebo užívateľ lesa nasledovné preventívne opatrenia:
a) sleduje a eviduje škody spôsobené zverou na lesných porastoch,
b) na lesných pozemkoch o výmere nad 50 ha sleduje pôsobenie zveri na nálety, nárasty a kultúry pomocou kontrolných a porovnávacích plôch v počte najmenej jedna plocha na 100 ha. Jedna kontrolná plocha (6x6 oplotená plocha + 6x6 porovnávacia neoplotená blízko seba),
c) sleduje početnosť zveri,
d) využíva prípravné a plodonosné dreviny a kry na zvyšovanie úživnosti revíru,
e) v prípade potreby navrhuje orgánu štátnej správy výrazné zníženie stavov zveri toho druhu zveri, ktorý spôsobuje neúmerne vysoké škody,
f) ochraňuje ohrozené lesné porasty proti odhryzu, lúpaniu a zimnému obhryzu kôry v sumárnom rozsahu najmenej 1 % výmery lesa

Spôsob, rozsah a umiestnenie ochranných opatrení uvedených vyššie pod písmenom d) a f) určuje vlastník lesa, pokiaľ zmluva o prenájme alebo užívaní poľovného revíru neustanovuje inak.

- V zákone o lesoch 326/2005 z.z., v §28 - povinnosti pri ochrane lesa, v písmene f) upraviť súčasné znenie: „o*bhospodarovateľ lesa je povinný vykonávať opatrenia na zamedzenie škôd spôsobených zverou“* takto: **f) *„obhospodarovateľ lesa, užívateľ poľovného revíru a orgány štátnej správy lesov sú povinní dbať, aby lesné porasty neboli neprimerane poškodzované zverou.“*** V prípade nerešpektovania opatrení užívateľom poľovného revíru, je tento povinný **tieto škody uhradiť v plnej výške.** Nedodržanie prijatých opatrení bude považované za závažné porušenie zmluvných podmienok, umožňujúce odstúpenie od nájomnej zmluvy.

- Potrebná je zmena filozofie zákona o poľovníctve v zmysle nemeckých alebo poľských kolegov, kde je poľovníctvo chápané ako služba na ochranu lesa. **Prednosť má mať les pred zverou.**

- Do legislatívy a následne do praxe je potrebné vniesť tieto dva princípy:

  Prvý princíp: Dôsledný a účinný **lov, ktorý preferuje dobrý stav lesa a nie chov zveri.** Toleruje sa len 1%-né poškodenie pre obhryz a lúpanie; 20%-né poškodenie pre odhryz. Lov musí byť efektívny a časovo menej náročný.

  Druhý princíp: Redukcia stavov zveri bez ohľadu alebo s menším ohľadom na trofeje. **Základným cieľom poľovného hospodárenia musí byť zdravý les.**

- Užívanie štátnych poľovných revírov sa **musí vrátiť do rúk zamestnancov,** ktorí reálne zodpovedajú za stav lesa, s možnosťou aktívnej účasti aj miestnych poľovníkov cez zakúpené povolenky. Prípustné sú prenájmy revírov, ošetrené dlhodobou nájomnou zmluvou, kde nájomca preberá všetku zodpovednosť, ktorá s užívaním poľovného revíru súvisí. **Transparentne nastavené kritériá výberu nájomcu, kde cena je jeden z rozhodujúcich faktorov** (nie však jediný), budú zárukou spravodlivého výberu užívateľa revíru. Kontrolná činnosť (poľovná stráž), keďže ide o štátne pozemky, ostáva naďalej na štátnych zamestnancoch.

- Veľkým prínosom by bolo zverenie výkonu funkcie poľovného hospodára výlučne do rúk absolventom lesníckych škôl.

Treba zdôrazniť a nezabúdať, že poľovníctvo je jediným legitímnym nástrojom manažmentu poľovnej zveri!

V. LESY NAVŽDY: Kariérny systém v lesnom hospodárstve

Problém

V personálnej politike pri riadení lesného hospodárstva úplne chýba pracovné hodnotenie zamestnancov a od neho odvodený systém kariérneho postupu a odmeňovania. Dôsledkom tejto závažnej absencie je:

- zamestnanci nevedia ako nadriadení vnímajú ich silné a slabé stránky
- zamestnanci nemajú motiváciu zlepšovať sa
- pri hľadaní ľudí na vyššie pracovné pozície chýba zoznam ponúkajúci dlhodobý prehľad osobnostného (morálneho, odborného a výkonnostného) rastu zamestnancov.
- neexistuje objektívny podklad pre mzdovú diferenciáciu
- funkcie sa obsadzujú neobjektívne - politicky, kamarátsky...
- nadpriemerní zamestnanci sú demotivovaní v osobnostnom raste, upadajú do priemeru alebo odchádzajú
- priemerní zamestnanci sú utvrdení vo výhodnosti svojej životnej pohodlnej filozofie
- podpriemerní zamestnanci sa neobávajú dôsledkov svojej podpriemernosti, ktoré by mohli mať fatálne pracovné dôsledky, keďže systém (nesystém) ich utvrdzuje v tom, že sa takto dá pohodlne trvalo existovať...

Dôsledkom vyššie popísaného stavu je celkový úpadok lesníctva.

Odmeňovanie odborného lesného hospodára majiteľom lesa zahŕňa riziko preferovania krátkodobých individuálnych záujmov pred celospoločenskými.

Riešenie

Na základe známych moderných sociologicko-pracovných a psychologických poznatkov je potrebné vypracovať, zaviesť a dôsledne uplatňovať vo všetkých štátnych inštitúciách spojených s lesným hospodárstvom systém pravidelného komplexného hodnotenia zamestnancov po stránke ich morálky, odbornosti a výkonnosti. Tento systém treba využívať prednostne ako rozhodujúci nástroj na kariérny postup (alebo aj zostup...) zamestnancov, ako aj na diferenciáciu ich odmeňovania v rámci rovnakého kariérneho stupňa. Ide o dôležitú úlohu, ktorá bola doposiaľ dlhodobo trestuhodne zanedbávaná, čo spôsobuje škody, ktorých rozsah a dôsledky je ťažko kvantifikovať, no ktoré sú nepochybne závažné. Je isté, že uplatnenie kariérneho rastu založeného na profesionálnom komplexnom hodnotení zamestnancov, prinesie výrazný nárast kvality fungovania lesníctva.

Odborného lesného hospodára má aj v súkromných lesoch platiť štát. Zvyšuje to jeho vážnosť, spoľahlivosť, dôveryhodnosť a nezávislosť.

VI. LESY NAVŽDY: Hospodárska úprava lesov, taxácia

Problém

Hospodárskej úprave lesov (HÚL), ktorá je jednou z lesnícky **najdôležitejších, prakticky využiteľných vedných disciplín, právom patrí prívlastok - kráľovská**. Jej kľúčovou časťou je taxácia. Od nej závisí budúcnosť každého hektára lesa, každého stromu. Integruje poznatky a metódy ostatných lesníckych odborov a vnáša ich do praktickej správy lesa prostredníctvom programov starostlivosti o lesy (PSL). **Už stáročia hľadá a uplatňuje konsenzus medzi nárokmi človeka na lesy, potenciálom lesov a únosnou mierou ľudských zásahov doň.** Dáva odpovede na všetky otázky, ktoré potrebuje človek poznať ak chce kvalitne spravovať, využívať a ochraňovať lesný majetok. Poskytuje kľúčové informácie o základných parametroch lesa (zásoby dreva, jeho prírastky, výmery, drevinová skladba, jeho zdravotný stav, vlastnícke a užívacie vzťahy, ťažbové možnosti...) a navrhuje výchovné, ťažbové a ochranné postupy tak, aby les v súlade so zákonmi prírodnými i legislatívnymi poskytoval svoju komplexnú produkciu s maximálnym účinkom pre spoločnosť a minimálnou ujmou pre prírodu. Je symbolom i praktickým uchopením usporiadaného lesného hospodárstva.

Už oddávna osvietenskí panovníci a správcovia považovali túto činnosť za natoľko dôležitú, že do jej služieb povolávali najtalentovanejších európskych lesníkov. Následným logickým krokom bolo, že sa časom taxačná služba odborne i organizačne zjednotila a stala sa nezávislou od obhospodarovateľa lesa. Naši lesnícki predkovia dokázali dostať úroveň HÚL na jednu z najvyšších v rámci lesnícky vyspelých krajín, a tým vniesť do správy lesov rozhodujúci systém. Najmä vďaka tomu sa stredovekým baníctvom a salašníctvom vydrancované slovenské lesy pozdvihli z niekdajších 23 % na súčasnú 42% - nú lesnatosť. Slovensko tak patrí medzi najlesnatejšie krajiny v Európe, no, **žiaľ, samotná taxácia, ktorá sa o to pričinila, je dnes existenčne ohrozená.**

V roku 2005 došlo k strategicky chybnému zrušeniu štátnej taxácie a jej následnej nepremyslenej transformácie do privátneho sektora. Výsledkom týchto „lesopolitických pokusov“ bolo postupné znižovanie výšky finančných prostriedkov na túto činnosť a po takmer 15-tich rokoch môžeme otvorene hovoriť o jej **funkčnom, technickom a personálnom úpadku! Výsledkom súťaží o najnižšiu cenu vo vyhotovovaní programov starostlivosti o lesy sa taxácia dostala do stavu stagnácie a kvalitatívnej regresie.** Z niekdajšieho spoľahlivého taxačného aparátu zostalo torzo závislé na činnosti zopár desiatok taxátorov (celoslovensky cca 60) s pokročilým vekom a nedostatočným technickým vybavením! Ubúdajúcich aktívnych taxátorov v praktickej hospodárskej úprave lesa zastrešuje niekoľko malých firiem prežívajúcich v skromných podmienkach! V dôsledku týchto zmien súčasný pracovný sezónny normatív jediného taxátora sa pohybuje na úrovni neuveriteľných 2 až 3 tisíc hektárov = 30 miliónov metrov štvorcových ročne! Technické vybavenie terénnych pracovníkov výrazne zaostáva najmä v oblasti modernizácie praktického zberu a spracovania dát. Mzdové ohodnotenie taxátorov dlhodobo nedosahuje priemernú mzdu SR aj napriek tomu, že ide o špičkovú špecializovanú prácu, odvíjajúcu sa od každoročných niekoľkomesačných terénnych zisťovaní, meraní a následných náročných kancelárskych prác. Na výstupoch tejto nedocenenej činnosti sú pritom bezprostredne závislé nielen orgány štátnej správy lesného hospodárstva, ochrany prírody na všetkých úrovniach, ale aj lesnícka prevádzka a vlastníci

lesov. Navyše súčasný kritický stav vo fungovaní HÚL prehlbuje aj legislatívne zníženie záväznosti jej výstupov, čo je nezodpovedným popretím strategického významu tejto činnosti.

Les je živý, citlivý dynamický útvar, v ktorom stromy rastú i umierajú. Les sa mení, vyvíja. Každoročne sa preto musia aktualizovať údaje o stave lesa a plánovať hospodárske opatrenia na 1/10 výmery lesov Slovenska, čo je približne 200 tisíc hektárov! Výsledok súťaží o najnižšiu cenu za vyhotovovanie PSL sa samozrejme výrazne negatívne prejavuje na kvalite výstupov. Tieto sa logicky natrvalo prejavia v stave lesov celej krajiny do budúcna. **Je zahanbujúcou realitou, že v ére mimoriadneho technologického pokroku strácame kontinuitu dlhodobého rokmi budovaného systému HÚL a kvalitu výstupov taxácie, mimoriadne dôležitých pre všetky zložky riadenia a kontroly lesného hospodárstva či ochrany prírody!** Je smutnou skutočnosťou, že strácame kvalitu aj takých základných veličín o lese (napríklad zásoba porastov) aké bolo možné dosiahnuť v ére kedy aj obyčajná kalkulačka bola špičkovou pomôckou. **Taxácia napriek svojmu strategickému významu pre les i celú spoločnosť postupne vymiera. No nie vlastným pričinením, ale vážnymi chybami nastavenia systému, za ktorý zodpovedá štát!**

Lesníctvo dneška sa už nemôže uspokojiť len so základnými informáciami o lese. Zisťovaným parametrom sa musí prinavrátiť spoľahlivosť, ale len to už nestačí! Lesníctvo musí byť pripravené a schopné riešiť nové vážne a dlhodobé úlohy vyplývajúce z klimatických zmien, veľkoplošného rozpadu lesných ekosystémov, straty vody v krajine. V období názorových rozporov v spoločnosti vo veci významu a využitia lesa sú tieto riešenia kľúčové! Lenže k tomu všetkému je potrebná hospodárska úprava lesa a teda aj lesnícka taxácia, oveľa vyspelejšia, kvalitnejšia. Taká, na základe ktorej sa dá zabezpečiť dlhodobý a spoľahlivý manažment lesov. Pritom vôbec nejde len produkciu dreva, ale o komplexnú starostlivosť o lesné ekosystémy. Lesnícka taxácia musí už dnes prinášať predovšetkým podklady pre strategické rozhodnutia k údržbe čoraz viac zaťažovanej krajiny. Ide o novú dôležitú úlohu, ktorej význam zvyšujú najmä klimatické zmeny. **Nevyhnutne potrebujeme taxáciu, ktorá bude opäť schopná bez existenčných problémov reagovať na súčasné a budúce problémy, vrátane aktuálnej výzvy najvyššej naliehavosti, ktorou je používanie prírode blízkych spôsobov hospodárenia.**

Riešenie

Žiadame najvyšších predstaviteľov štátnej moci, aby si pri tvorbe politík jednotlivých rezortov uvedomili, **že sa 42 % výmery Slovenska ocitlo v ohrození.** Je preto nevyhnutná rýchla reakcia – vytvoriť v hospodárskej úprave lesov organizačné a finančné podmienky k zastaveniu trendu agónie slovenských lesov, narastania názorových konfliktov a deštrukcie prírodného prostredia! **Prvým krokom musí byť návrat výkonu lesníckej taxácie a jej plného financovania do rúk štátu a povýšenie tejto činnosti medzi základné nástroje jeho dohľadu nad hospodárením v slovenských lesoch.**

Od kvalitnej, štátom garantovanej, vykonávanej, financovanej a kontrolovanej hospodárskej úpravy lesov je priamo závislá nielen kvalita, krása a životodarná produkčná schopnosť našej krajiny**, ale z pohľadu nastávajúcich závažných ekologických zmien aj jej základná strategická bezpečnosť, od ktorej sa musia odvíjať akékoľvek úvahy o budúcnosti Slovenska.**

VII. LESY NAVŽDY: Nezávislá lesnícka kontrola

Problém

Nezávislá a účinná kontrola je základom predchádzania, ale aj odhaľovania netransparentného, protizákonného a korupčného správania v každej jednej oblasti života, lesníctvo nevynímajúc.

Súčasný model kontroly lesov je nedostatočný. Osobitne sa to prejavuje vo vzťahu k organizáciám štátnych lesov, ako aj k štátnej správe, kde rezort kontroluje sám seba, čím minimálne nevyvracia možnosť účelového postupu kontroly, keď v záujme kontroly „chyby“ nevidieť. K takémuto záveru nás oprávňuje aj výrok súčasného generálneho riaditeľa sekcie lesníckej na ministerstve pôdohospodárstva, ktorý nám priamo povedal, že „...on nič nemôže!“. Nespochybňujeme tým opodstatnenosť podnikových a ministerských kontrol, no význam lesov, ich rozsah a možnosti ich zneužívania sú tak veľké, že slovenské lesy nevyhnutne potrebujú nezávislú lesnú kontrolu, ktorá sa bude zodpovedať jedine verejnosti.

Riešenie

- Zriaďuje sa Nezávislá lesnícka kontrola (NLK).
- Sídlo Úradu NLK bude vo Zvolene – v hlavnom meste slovenského lesníctva.
- Úrad NLK bude mať celoslovenskú pôsobnosť.
- NLK bude mať 21 kontrolórov + pracovníci Úradu.
- Kontrolóri budú volení parlamentom na 12 rokov, a to tak, že NR SR zvolí minimálne 42 kandidátov a prezident SR z nich vymenuje 21 (analógia Ústavného súdu).
- Kontrolórov budú mať právo navrhovať všetky lesnícke organizácie, komora, lesnícke školy, spracovatelia dreva, ochranárske organizácie mimovládne protikorupčné inštitúcie i verejnosť. Ich nominácie budú povinne zverejnené 3 mesiace pred začatím konania v NR SR.
- Investičné a prevádzkové náklady Úradu NLK budú súčasťou štátneho rozpočtu.
- Predsedu NLK si budú voliť prezidentom menovaní kontrolóri, a to tak, že každé dva roky bude za predsedu zvolený iný kontrolór.
- Štatút Úradu NLK, požiadavky na vymenovanie a činnosť kontrolórov, ich plat, finančné záruky činnosti, oprávnenia a povinnosti..., stanoví osobitný zákon o NLK.
- Činnosť a výsledky NLK budú v plnom rozsahu bez výnimky vždy verejné.
- Anonymné podnety nebude NLK povinná riešiť.

VIII. LESY NAVŽDY: Korupcia v lesníctve

Problém

Súčasný rozsah korupcie v lesníctve je zničujúci. Bez otvorenej sebareflexie tejto skutočnosti nie je možné nájsť čestné východisko z morálneho úpadku, do ktorého sa lesníctvo prepadlo. Inak povedané – **vybudovať pevnú stavbu moderného lesníctva**, vychádzajúceho zo sedemstoročných skúseností, no dnes najmä prihliadajúceho na významné klimatické zmeny v krajine a zmenenú spoločenskú objednávku, **nie je možné na morálnom trasovisku.**

Riešenie

Odpovedať jasne, konkrétne a dôsledne na všetko, čo je uvedené v **Správe z trasoviska,** ktorú sme predložili ministerke Gabriele Matečnej v novembri 2018 a na ktorú napriek prísľubu nikdy nereagovala. Vyriešenie týchto nečestností nebude úplným vyriešením korupčných problémov v lesníctve, no keďže ide o kauzy známe, ktoré dlhodobo zaťažujú lesníctvo, je isté, že ich vyriešenie prispeje k ozdraveniu atmosféry a bude účinne pôsobiť proti návratu **doby lesníckeho temna.** Za nevyhnutnú súčasť ozdravenia treba považovať verejné poďakovanie adresované najvyššími predstaviteľmi lesníctva občanom, ktorí na korupciu poukázali a ich prezentovanie verejnosti ako žiaduci príklad správania sa.

IX. LESY NAVŽDY: Národné parky pre ľudí

Problém

Je ochrana prírody taký strašiak ako je vykresľovaná, alebo je to len nafúknutá bublina? Keď si totiž podrobne rozoberieme obmedzenia v jednotlivých stupňoch ochrany a budeme sa držať jednotlivých bodov, zistíme, že v treťom stupni ochrany v lesníctve sú obmedzenia len minimálne. Bežný človek často podľa hospodárenia ani nezistí či je v treťom alebo prvom stupni. A práve tretí stupeň tvorí gro výmery národných parkov na Slovensku.

Aká je realita? Ľudia z chudobných regiónov odchádzajú, lúky zarastajú, biodiverzita klesá, poľnohospodárska výroba tiež, ťažba dreva stúpa. Bez ohľadu na to či je územie národný park alebo nie. A práve v regiónoch, kde národné parky sú, si mnohí regionálni politici postavili svoju kampaň na antiochranárskej téme.

Je ochrana prírody nepriateľ? Nie. Je to príležitosť, ako ruka v ruke s turizmom, poľnohospodárskou a lesníckou výrobou zabezpečiť regionálny rozvoj. A to tak, aby lokálne zdroje boli využívané spôsobom, pri ktorom nebude dochádzať k poškodzovaniu prírody a zároveň z nich bude mať osoh miestne obyvateľstvo. Ak nám z územia odchádza množstvo zdrojov, a v tomto prípade je to drevná surovina, a obyvateľstvo je chudobné, tak je niečo zle nastavené.

V regiónoch národných parkov na Slovensku je ťažba dreva často jedným z mála spôsobov obživy. V lesníckej výrobe je však čoraz vyšší vekový priemer lesných robotníkov. Na mnohých miestach je už problém vôbec nájsť niekoho, kto by v lese manuálne pracoval. Je to ťažká a nezaplatená práca. Pracovať za každého počasia za plat, ktorý pripomína almužnu, nemôže byť atraktívne. Starostlivosť o prírodu si však bude aj naďalej vyžadovať množstvo ručnej práce. Aj v národných parkoch! Je to nielen šanca pre mnoho ľudí nájsť si doma zmysluplnú prácu, ale aj šanca pre prírodu, pre jej lepšiu ochranu a múdre využívanie. Les volá: „Som tvoj domov, postaraj sa o mňa a ja ti to vrátim stonásobne“.

Miestnym obyvateľom sú často podsúvané tendenčné informácie, keď je ochrana prírody vykresľovaná ako nepriateľ. Dávajú jej za zodpovednosť zlý stav ciest, chudobu v regióne, zlý demografický vývoj, zarastanie lúk, rôzne obmedzovanie, ktoré ani nevedia pomenovať, nedostatok ubytovacích kapacít, neexistujúce napojenie obcí na verejný vodovod a kanalizáciu atď. Zvykli sme si... Ale národné parky **nezodpovedajú** za zlý stav regiónov. Ochrana prírody nemôže suplovať činnosti, ktoré majú na starosti úplne iné inštitúcie.

Lesníctvo sa uberá zlou cestou. Hlavný argument lesníckych subjektov je, že majú schválený Program starostlivosti o les a tešia sa, že dokážu splniť dva záväzné ukazovatele. Ak sa bude pokračovať v takom prístupe, príde možno deň, keď v lesníctve už možno nebudeme mať koho a ani prečo zamestnať. Etát kvôli kalamite prerúbaný, resp. z dôvodu nerovnomerného rozdelenia vekových stupňov sa ťažby prudko prepadnú smerom nadol. A potom čo? Vyhlásime bezzásahový národný park, z ktorého už všetky hodnoty vymizli? Len preto, lebo chceme z lesa teraz, veľa a rýchlo?!

Sme na križovatke. Rozhodnime sa správne. A keď sme už sebci, tak nie kvôli druhým, ale kvôli sebe a svojím deťom. Ochrana prírody prestala koncepčne napĺňať myšlienku národného parku tak, ako je tomu vo svete. Snaží sa ako tak docieliť, aby sa v lesníctve

dodržiavali aspoň tie limity, ktoré boli pre lesníka v minulosti bežnými povinnosťami a vôbec sa nad nimi pri výkone svojej krásnej práce nezamýšľal.

Riešenie

Cestou pre lesníctvo vo veľkoplošných chránených územiach (NP, CHKO), ale aj mimo nich, kde sú na to vhodné podmienky, je jedine **prírode blízke hospodárenie.**

Je potrebné dôsledne posúdiť chránené územia v NP. Najcennejšie územia budú (sú) vyhlásené za **rezervácie, kde sa zasahovať nikdy nebude.** Cenné územia, kde je však účelné zasahovať, a to výhradne v prospech predmetu ochrany, budú zaradené do štvrtého stupeň ochrany. Na zvyšku územia NP sa bude hospodáriť **výhradne prírode blízkym spôsobom**. Revíziu hraníc a rozhodovanie o vyhlasovaní a rušení rezervácií bude mať v kompetencii **stály spoločný tím odborníkov z oblasti ochrany prírody a lesníctva.** Tento tím bude komplexne posudzovať jednotlivé prípady a konať vždy v súlade s princípmi ochrany krajiny.

Vyššie spomenutý tím odborníkov by mal byť **súčasťou jedného rezortu, ktorý by komplexne spravoval všetky lesy.** Základným nástrojom ochrany a hospodárenia v lesoch bude nadčasová ekologická a ekonomická symbióza. Súčasný dualizmus v spravovaní lesnej krajiny sa neosvedčil. Ak by sme pochybovali o tom, že sa ľudsky a odborne nedokážeme zjednotiť na takomto prístupe ku krajine, bola by to známka neschopnosti a nepochopenia. Je preto potrebné vytvoriť model, kde budú **zložky životného prostredia a lesníctva spojené do životaschopnej organizácie, v ktorej sa budú dopĺňať, obohacovať a v záujme vyššieho princípu trvale a zmysluplne spolupracovať.**

Stanovenie povinných predpísaných percentuálnych výmer bezzásahových území je nenáležitá cesta. Treba ju odmietnuť, pretože populisticky popiera zmysel vedeckého bádania. Rovnako neprípustné je rozhodovať o predmete ochrany prírody cez prizmu vlastníckych vzťahov.

Náhrady za obmedzenie využívania lesa a funkčný mechanizmus podpory prírode blízkeho hospodárenia musia byť automatickou samozrejmosťou.

Sme presvedčení, že načrtnutý postup plne rešpektuje dekretovská prísahu: „Zachovať lesy potomstvu“.

X. LESY NAVŽDY: Akčný plán vlády SR

Problém

Vláda SR prijala na roky 2014 až 2020 akčný plán národného lesníckeho programu. Odvolávajúc sa na tento **plán, s ktorým súhlasíme**, ministerka Gabriela Matečná tvrdí, že všetko sa plní a lesníci klopú na otvorené dvere. Nuž ak je to tak, a keďže do naplnenia sedemročného plánu ostáva už len niečo vyše roka, žiadame vládu SR o priebežné vyhodnotenie plnenia akčného plánu k 31.12.2018.

Tu je plán:

a.) Strategický cieľ 1 – **Podpora ekologického obhospodarovania lesov:**
Opatrenia:

- Podporiť výskum ekológie, ekonomiky a optimalizácie manažmentu prírode blízkeho hospodárenia v SR.
- Vypracovať koncepciu ekonomicky efektívneho prírode blízkeho obhospodarovania lesov v podmienkach Slovenska.
- Terminologicky ustáliť a jednotne ustanoviť prírode blízke obhospodarovanie lesov - vypracovať pracovné postupy hospodárskej úpravy prírode blízkych lesov.
- Optimalizovať hustotu a zvýšiť kvalitu lesnej cestnej siete výstavbou nových, rekonštrukciou a asanáciou existujúcich lesných ciest – využiť možnosti podpory z PRV SR.
- Pokračovať v procese integrácie programov starostlivosti o lesy s plánmi starostlivosti o chránené územia.
- Terminologicky ustáliť a jednotne zakotviť rôzne úrovne aktívneho manažmentu lesov do legislatívy lesníctva a ochrany prírody.
- Spolupracovať so štátnou ochranou prírody pri prehodnotení sústavy chránených území, cieľov ochrany a možností uplatnenia aktívneho manažmentu pri ich dosahovaní. Pri prehodnotení CHÚ zohľadniť najmä ich rozsah, predmet ochrany, prekryv sústav CHÚ a limity štátneho rozpočtu na zabezpečenie finančných náhrad.

b.) Strategický cieľ 2 – **Zlepšovanie a ochrana životného prostredia**
Opatrenia:

- Implementovať do modelov hospodárenia lesnícke opatrenia na viazanie uhlíka úpravou drevinového zloženia, porastovej štruktúry a rubných dôb, ako aj premenou máloproduktívnych a ekologicky nestabilných lesov.
- Vypracovať stratégiu zvyšovania miery domáceho zhodnocovania drevnej biomasy.
- Vypracovať modely cieľového stavu štruktúry lesov a adaptácie lesných porastov na klimatickú zmenu pre základné typy lesa.
- Vypracovať návrh efektívneho systému tvorby, financovania a realizácie projektov ozdravných opatrení v lesoch zameraných na prevenciu a na obnovu potenciálu lesov po kalamitách spôsobených škodlivými činiteľmi.

- Vypracovať návrh právne relevantného riešenia kalamitných situácií v chránených územiach vrátane jeho prerokovania a schválenia oboma rezortmi. Navrhnúť systém ekonomického zabezpečenia realizácie tohto opatrenia.

c.) Strategický cieľ 3 – **Zlepšovanie kvality života**
Opatrenia:

- Vypracovať systém hodnotenia ekosystémových služieb lesov s ohľadom na celospoločenské požiadavky a oprávnené záujmy vlastníkov lesov.

d.) Strategický cieľ 4 – **Zvyšovanie dlhodobej konkurencieschopnosti**
Opatrenia:

- Realizovať kompenzačné platby za obmedzenie vlastníckych práv a zvýšené náklady obhospodarovania lesného majetku (majetkovú ujmu) v chránených územiach.
- Posilniť vplyv lesníctva v štruktúrach orgánov riadiacich vedu, výskum a inovácie na Slovensku a v Európe.
- Vypracovať postupy a obsah propagácie významu funkcií lesov pre laickú verejnosť a politikov.

e.) Strategický cieľ 5 - **Posilňovanie kooperácie, koordinácie a komunikácie**
Opatrenia:

- Vypracovať návrh a v príslušných orgánoch (vláda SR, NR SR) schváliť nový Národný lesnícky program SR platný od roku 2021.
- Vypracovať funkčný a udržateľný systém/model financovania, ktorým sa zabezpečí dostatočný objem finančných prostriedkov na zabezpečenie jednotného systému hospodárskej úpravy lesov a tvorby programov starostlivosti o lesy po roku 2020.
- Vypracovať analýzu všeobecne záväzných právnych predpisov (pozemkové zákony, zákon o energetike, o pozemkových spoločenstvách, o ochrane prírody a krajiny) s ohľadom na stav rešpektovania ústavných práv a oprávnených záujmov vlastníkov a obhospodarovateľov lesných pozemkov; súčasne vypracovať návrhy príslušných ustanovení uvedených predpisov.
- Vypracovať, realizovať a koordinovať komunikačnú stratégiu smerom k verejnosti a médiám.

Riešenie:

Nech vláda SR predloží odpočet priebežného plnenia tohto významného dokumentu za obdobie k 31. decembru 2018.

XI. LESY NAVŽDY: Zákon o štátnom podniku LESY SR

Problém

Ide o najdôležitejší a najbohatší štátny podnik na Slovensku, ktorý je svojim **mimoriadnym významom pomyslenou vlajkovou loďou slovenského lesníctva**. Z toho vyplýva obrovská zodpovednosť ľudí určujúcich spôsob jeho riadenia, ale, žiaľ, aj dlhodobý deštrukčný vplyv oligarchov a ich politických vazalov na jeho fungovanie, čo doterajšia prax jednoznačne potvrdzuje. Po „udalostiach 24. júna" v roku 2009, kedy skupina zamestnancov štátneho podniku podala trestné oznámenie na neznámeho páchateľa z podozrenia na tunelovanie Lesov SR, vznikla potreba zvýrazniť význam podniku a zároveň **zabrániť pokušeniam politikov v jeho korumpovaní osobitným zákonom o tomto štátnom podniku.** Návrh zákona bol vypracovaný lesníckymi i právnickými špecialistami, vládni poslanci však jeho prijatie nepodporili, a to najmä preto, že nepriamo dokazoval dovtedajšie nečestné správanie sa ich politických strán.

Riešenie

Prijať zákon o štátnom podniku Lesy SR, ktorý bude postavený na troch princípoch:

a/ **transparentné a reprezentatívne kreovanie riadiacich a kontrolných orgánov podniku**

b/ osobná hmotnú zodpovednosť riadiacich pracovníkov

c/ právo verejnosti kontrolovať svoj štátny podnik a prispievať k tvorbe a napĺňaniu jeho cieľov

ad a/ Do dozornej rady (DR), ktorá usporiada verejné výberové konanie na funkciu generálneho riaditeľa a členov správnej rady, deleguje svojich nominantov nielen zriaďovateľské ministerstvo pôdohospodárstva, ale aj ďalšie inštitúcie spojené s lesom a lesníctvom, a to v minimálne dvojnásobnom počte, tak **aby mal prezident republiky možnosť si z nich vyberať.** Okrem dvoch zástupcov ministerstva budú mať v DR zastúpenie aj **Lesnícka fakulta, Slovenská lesnícka komora, Štátna ochrana prírody, Zväz spracovateľov dreva a zamestnanci podniku.** Takáto podoba DR výrazne zvýši odolnosť podniku **voči deštrukčným vplyvom záujmových skupín**, ktoré na takýto významný podnik budú mať vždy snahu pôsobiť.

ad b/ Keďže vedúci predstavitelia podniku sú často vystavovaní korupčným požiadavkám tých, ktorí ich do funkcií ustanovili, čím žalostne napĺňajú svoju skutočnú pracovnú náplň, bude správne aj takýchto ľudí, pokiaľ by sa do funkcie dostali, **chrániť pred pokušením chovať sa nečestne.** Vysoká pravdepodobnosť toho, že by za **vedome spáchané rozhodnutia poškodzujúce podnik za ktorý sú zodpovední, museli niesť právnu zodpovednosť,** nepochybne ovplyvní ich správanie. A ak nie správanie ich, tak potom určite tých, ktorí by nastúpili na ich miesta potom, ako by ich predchodcovia nastúpili na výkon trestu odňatia slobody...

ad c/ **Prudko sa zvyšujúci záujem verejnosti o svoje lesy a kvalitu ich správy je opodstatnený a správny**. Bez toho aby sa znížila zodpovednosť ľudí poverených riadením podniku treba k vytyčovaniu jeho cieľov a ku kontrole ich napĺňania prizvať verejnosť. Vyjadrením takéhoto zámeru bude **Spoločenská rada**, v ktorej budú mať svojich zástupcov rôzne záujmové skupiny so vzťahom k lesu. Táto rada nebude mať právomoc rozhodovať, avšak jej oprávnenie k rokovaniu s vedením podniku s cieľom formulovať predstavy verejnosti pri správe jej lesov, budú pre správanie sa podniku užitočným podetom. Tento návrh je vhodné primerane uplatniť aj na ostatné podniky štátnych lesov.

XII. LESY NAVŽDY: Finalizácia výrobkov z dreva

Problém

Ťažko sa prizerať paradoxu, že sme sa - hoc bez materiálnej základne a tradícií - stali automobilovou veľmocou, no v spracovaní vlastného drevného bohatstva do kvalitných výrobkov sme vo veľkej miere odkázaní na zahraničie. Je obrovský paradox, že na území Slovenska sa každoročne vyťaží takmer 10 miliónov kubíkov masívneho dreva, no podstatná časť obyvateľstva si namiesto krásneho a najmä zdravého nábytku z dreva z viacerých dôvodov kupuje nezdravý a neekologický nábytok z chemicky upravovaného drevného odpadu.

Riešenie

Ak nedokážeme držať krok s technologickou svetovou špičkou v oblasti finalizácie dreva, tak vytvorme priaznivé podmienky pre zahraničných investorov z tejto oblasti, aby našu krajinu neopúšťali kamióny s guľatinou a rezivom, ale s finálnymi výrobkami, najmä s nábytkom a drevostavbami. Na rozdiel od práce v automobilkách mame prácu s drevom v oku a oživenie tejto tradičnej výroby na báze špičkových technológií pomôže našej ekonomike, lesom i národnej hrdosti. Podporme domáci záujem o výstavbu drevených domov, zvýhodnime ich producentov i užívateľov. Podporme naše tradičné stolárstvo.